М-14

مجید غفوری

[...] باشقوردلر حکایه‌سندن

زیاتوله‌ك

بر له

صوصلو

ناشری:

غیمروف حسینوف » وشرکاسی

Национальная библиотека
имени Ахмет-Заки Валиди

شرق مطبعه‌سی اوفه

УФА.
Типографія „Восточная Печать"
1910 г.

22 МАР 1937
29583

Национальная библиотека
имени Ахмет-Заки Валиди

سوز باشی:

بوندن بر یل الك مشهور بر ذاتنڭ عائلهلری برله بهلهبهی اویازندهگی باشقردلر آرهسینه، آچلی کول بوینه بارغان ایدم. آنده بارودن مقصودم بر جهتدن تنزه و استراحت، ماتور کول بوینی کورمك، ایکنچی جهتدن آچلی کول تیرهسندهگی کوبدن بیرلی اوزلرینڭ باشقردلقلرن، عرف عادتلرن صاقلاب کیلگان باشقردلرنی کورو، ایسکی، موڭلی، دردلی، ملی کویلرنی ایشتو ایدی. واقعا آلار بو کونگه چاقلی ایسکی عرف عادتلرن، هر کویلرن هن کوینچه صاقلاب کیله آلغانلر. هنی تیرمه برله کوچمه حالنده بورولرنیده ۱۰-۱۵ یل مقدم گنه طاشلاغانلر.

بز آچلی کول بوینه کیلوب توشکاچده تهنسکه کیك کول بوینه یهم یهشل اولهن اوستینه چاترلرنی قوردق. کولدن براق توگل «قانلی»، «چاباي» دیگان آوللردن قورایچی هم هرچیلر کیترتدك.

مین تچقان کوتوب اوترغان بسی کبی قورای اویناغان و جرلاغان باشقردلرنڭ آوزلرینه قاراب، باشقه نرسهلرنی تمام اونتوب قورایغه قوشلغان موڭلی طاوشنی چن کوڭلم برله طڭلی ایدم.

باشقردلرم - قاره بورغه، اویغرهك، طاش توغای، آشقازار، تفکیلاو، صاقمار، کوران بورغه، کانطونلر دیگان کویلرنی برهم برهم صزدرهلر ایدی.

کول بویلاب باتقراب کیتکان طاوشلری مینی روحانی لذت ایله لذتلندره، فقط بو ماتور کویلرنڭ باشقردلر آره‌سنده تیزدن یوغالوب، آلار اورنینه تاتار طاقماقلری اورنلاشووی خاطرمه کیلوب مینی بر آز حسرتلندره ایدی.

آلار حال جیقان وقتده - کویلرنڭ اسملربنی، نی سببلی چقارغانلقلرنی سویله‌ته ایدم.

بر وقتده «زابا تولهک» کوینی اویناب جرلی باشلادیلر. مونی اویناب بتکانچی چاق جداب توردم. بتکاچده - زاباتولهک کم صوڭ اول؟ دیدم.

بانمه اونرغان باشقرد آغای طنن جیوب، آوزن ئیبله‌ب سویله‌ی باشلادی. اول مونی سویله‌کان وقتده اخلاص بله‌ن قولینی سلته‌ب سویله‌گان سوزینڭ درستلکینه تمام اعتقاد ایتکانینی حرکتلری برله‌ بلدره ایدی.

قولی بله‌ن کولنڭ تگی یاغینه اشاره قیلوب: - آتا! آنده زاباتولهک طاشی بار، هم مونده ۱۵ چاقرم برده، آنا کوگه‌روب کورنکان بالقان طاوونده آنڭ قبری بار، بو کولنڭ اورتاسی بیك تیران. فلان دیه سویلاب بترکاچ ،، زاباتولهک ،، دیکان کتابده بار دیدی.

مین الك بو کتابنڭ ارفاده مشهور بر ذات طرفندن روسچه‌غه ترجمه ایدلوب اوزی وفات اولوی سببلی باصدرلمی قالغانن ایشتکان ایدم. مونده‌ده بونڭ بارلغن ایشتکاچ آنی شرندرق أزله‌ب تابدم. قولمه توشکان متعدد نسخه‌لرنی برگه کیترروب قاراغانده کتابنڭ اهمیتی مین اویلاغانچه بولماسه‌ده توبانده‌گی سببلر اوچون یازوب آلوب توغری کیلسه طبع قیلدررمن دیب اویلادم.

سببلر: زاباتولهك كوبینك ماتور موكالی، بیك ایسكی بولوی بونك واقعه‌سی (شبالی بولسه‌ده) باشقردلرنك اعتقادینه چن توسلی بولوب اورنلاشووی، مونده یازلغان زاپا تولهكنك شول مین یاننده اوترغان آچلی كول یاننده یوركانلگی، كولنك كوز آلدمده بالتراب یاتووی، وباشقه‌لردر.

مین مونده اوزدرغان اوج دورت كون عمرمنی گل باشقردلرنك ایسكی تورمشلرینی سویله‌تر، قورای اوینانوب موڭلی كوبلرینی كویله‌تواپله اوزدردم. آلارایسكی تورمشلرن قانطونلر زمانن سویلاب، شوڭا مناسب جرلرن جرله‌ب، كویله‌ب جیبرسه‌لر آلارنك ایسكی تورمشلری كوز آلدینه كیلگان توسلی بولوب چندن كونگلنی نچكه‌رته ایدی. یاڭا تورمشقه اوره‌نمگان، اشنی قای یردن باشلاب آلوب كیتارگه بلمگان كشی‌نك، اوتكان عمرینی صاغنوب سویله‌ری حقیقت آنی قزغاندره‌در.

باشقردلرنك بوكونگی حالینه قاراغان وقتده آلارنك كوبلرن، جرلرن وباشقه اثرلرن بوغالنمی آلوب قالورغه طرشو كیره‌ك ایدی. لكن آلارنك توز كبی اروب بقوویته بزگه كوز صالورغه بوكونگی تربیه‌مز، همت وغیرتمز یقمی شول.

م. غ.

١٩١٠ یل ١٥ فیورال

زاياتوله‌ك

برلا

صوصلو

بوندن کوب زمانلر آلك قرغز ایلنده «داون کثان اويمات» دیكان یورتده «صاری مرقص» اسملی برخان بار ایدی. قول آستنه قاراغان ایلی ـ خلقی کوب، شهرتی شه‌ب، بایلغی تمام برنده بولغاننلك اوستنه توزلی معیشتکه، اويون کولکیكه هوسلی ایدی. بو مرقص خاننلك به‌ش خاتوننلن بر «زاياتوله‌ك» اسملی ابر بالاسی دنیاغه کیلدی.

زاياتوله‌ك شول زمانده‌غی خان بالالری نی اش برله مشغول بولسه، ترسه بله‌ن شهرت تابسه بوده شولارکبی سر... آلوب هراشده هرکمدن اوستون بولدی. یعنی اول زماننلك هنرلرندن بولغان آت چابشدرو، اوق آتو، نایزالر (ـونگی) طونو، کوراشوکبی نوسه‌لرنلك هر برنده زاياتوله‌ك برنچی بولوب صانالە ایدی. هم زور، کیك، چیکسز صحرالرده قوش جوبوب قوش تیبدرو، بو بولده اوستالق بله‌ن مشهور بولو زور هنرلردن حساب ایتله ایدی.

زاباتولەك دە اوزبەنك آغالرى خان بالالرى برلە كوب
وقتدە آت چابشدرو، اوق آطو، قوش چوبشدرو بلەن بورى
تورغان ايدى. شول اوزلرينك هنرلرينى بر برسيدن اوزدرو،
آرتدرو ايچون بولار آرەسندە كوندەشو، ناموسلانولردە
بولوب كيتدى - اولوغ خاتونلردن طوغان بالالر بر اتفاقدە
بولوب زاباتولەكنى چيتلەتوب قسەلر، تيچوك بولسەدە بر ار
صلقار تابوب آنى كوزدن توشرركە بوريلر ايدى. چونكە
زاباتولەك تگى هنرلردە آلارغە اوستون بولغاننك اوستنە
ئولەن (شعر) گە، دومبرەغە *) اوسطا، توسكە باشقە ماتور،
كوچليلگى بلەن مشهور، وشول سببلر ايچون خان ايلى، اوزبەنك
يورتى، آغاى انيلرى ز باتولەكنى باشقەلرغە قاراغاندە آر-
تق بارانە تورغانلر ايدى. كونلرنك برندە خان اوزبەنك
اون ايكى قناتلى تيرمە **) سيبقە بالالرينى چاقرتدى. خان
بالالرى هر برسى بر تورلى كيومدە ايدى. يعنى باشلرينە
شول زماننك خان بالالرى كييە تورغان ماتور جەيگى اشلەبە
لر كيگانلر، اوستلرينە يفاك چاپانلر كييوب بيلارن بوغانلر،

---

*) دومبرە: ايكى قل برلە گنە ياصالغان، بالالايكەكبى
اويون قورالى. بو كوننك باشقرد آرەسندە اسمن بلوچى‌دە آز.
قرغزلردە دومبرە اوى صاين باردر.

**) تيرمە - كيز اوى - اوطاو - جەنى كوننده كوچمە خلق نلنك
تورە تورغان اورنى. كچكنەلرى ٥ - ٦ قاناتلى بولە. بايلردە
سيگز - توقز قناتلى بولەدر. ١١ - ١٢ قناتلى سى بولغانى بيك
بايلردەغنە ياكە خانلردەغنە بولەدر. بورنغى باشقردلر
جەيلاودە يورگانن تيرمە برلە يورگانلر. بو كوننك قرغزلردە
همان باردر.

كەشلى خەبەرلەرن آلتونـلانغان قىلىلارغە صالوب بىللەرىنە طاقغانلر ايدى.

آتالرى (خان) يانندەدە مشهور بيلرى (بك‌لرى)، عقل اهللرى اوطرەلر ايدى. بالالر آتالرى يانينە باروب كركاچ دە سلام بيرديلر. آتالرى خان آمانلق صاولقلرينى صوراشدى. بالالرينى بىرەر كوزدن اوتكاروب قيلغان اشلرن صوراشـدى. خان بالالرينڭ ماتورلقلرن كوركاچ شادلغنـدن آلارغە چوبار ايچون بىرەر لاچين قوشى بيروب آنڭ اوستنە هربرسينە بىرەر آت بيرماكچى بولوب، ديدى:

- «قاراقلرم *) هربركز جلقيلر يانيـنـه باروب بىرەلەب چوكانلركزنى شالتراتـكزدە شول شالتراتقان وقتدە نيندى آت قاراسە شونى اوزكزگە آلوكز، نچارغنە آت قاراسەدە بو بيلك بچار ديب آلماى قالماكز» ديدى.

بالالرى شادلانوب قوشلرينى آلوب آتالرينە قاراب باشلرينى ايدوب چقوب كيتديلر.

هر برسى آلتونلى چوكانلرينى آلوب جلقيلرى يانينە بارديلر. زاباتولەكدن باشقەلرى چوكانلرينى شالطراتوب تورماى جلقى آرەسندن اڭ يخشيلرينى صايلاب آلديلر. اما زاباتولەك آتاسينڭ سوزينى آياق آستينە قالدرماس ايچون، آنڭ سوزى بويىنچە چوكاننى شالتراتە، شوندوق نچارغنە آق بوز طاى آڭا قاراى، زاباتولەكدە ميكا نصيب شوشيدر ديب آق بوزچەنى طوتوب آلوب جوكان كيدرنكاچ بوزچەنڭ نوسى

---

*) قاراق، قاراغم قازاقدە بالانى ياراتوب سويـكان وقتدە آيتلە طورغان مدح وماقطاو سوزيـدر. بور - اوغرى معناسـنـدە توگل.

صنی (گاوده‌گه نجار بولسه‌ده) بغشیلغنی، طولپار بولوبنی بلدره ایدی.

بر آز وقتدن صوڭ آتالاری بولارغه دخی بر قوش آلورغه قوشدی. بولارنڭ بعضسی بورکوت، بعضیسی شونقار، بعضیلری قارچغه آلدیلر. اما زاباتوله کنی چینسندروب آگا بابالاق بالاسی‌کبی بر آق قوش بالاسی بیردیلر.

بولار شول کون همه‌سی برکه قوش چو یارگه (* چغوب قاز، اورده‌ك کبی قوشلارغه اوزلرینڭ قوللرنده‌غی قوشلر ینی جیبردیلر. زاباتوله‌ك نڭ آغالرینڭ قوشلری بعضسی طورنا، بعضسی قاز وبعضسی اورده‌ك آلدی. امازاباتوله کنڭ قوشی دسیگز صونه» دیگان قوشنی قووب طوتدی وطورناغی آراسینه قسدروب زاباتوله‌ك یانینه کیترده. بولار اوزلرینڭ قوشلرینی آتا لری خان قاشینه آلوب باروب بیردیلر.

خان هر برسینه برر آلتون بیردی. زاباتوله‌ك سیگز صونه‌نی آتاسی آلدینه قویغاچ، آتاسی‌ونی ماقطاب اون آلتون بیردی.

قوش آولارغه چققان زاباتوله‌ك آغالرینه قاراغانده کوبره‌ك قوش آله ایدی، آتاسیده مونڭ ایچون زاباتوله‌ك گه آلتون‌نی کوبره‌ك بیره ایدی. بر وقت آت چابشدرغانده زاباتوله‌ك نڭ بوز طایی یل یتمس آرغاماق بولوب باشقه آغالرینڭ آت لرینی وزدی. بو اشلرنڭ هر برسینه، خصوصا آتالرینڭ زاباتوله‌ك نی آرتق یاراتووینه آغالرینڭ ایچلری بوشه باشلادی.

زاباتوله‌ك نی تیچوك ده برر تورلی هلاك ایتما کچی بولدیلر.

(* قوش چو بو — لاچین، قارچغه، شونقار کبی قوشلر بله‌ن اورده‌ك قازنی تیبدرو، آوغه چغوب قولدن قوشنی اوچروب جیبرودر.

اوز آره کیکَاش ایدوب زاباتولهکنی اوترو قصدی ایله آلتمش کشی برگه قوش چوبارگه آوغه چقدیلر.

آطلاس‌کبی به‌م یاشل تبگز صحرالرنی، کمش تنکه‌کبی ماتور یالتراب یاته تورغان کوللرنی اوته اوته خان آولندن بیلك براقغه کیتدیلر. برکولده قوشلرنی جیبرگاچ، باشقه قوشلر بره‌ر قوش تیبکانده زاباتولهك نلك قوشی برره‌تدن بدی آق قوشنی قاغوب تیبوب توشردی. قایتماینق دیگان بولوب آطلرینی چابشدردیلر. زاباتولهك نلك منگان آتی جیل کبی اوچب کیتدی. آغالاری چاق چاق کوروب قالدیلر. بوسفرده مقصودلرینه یته آلماغانلقلری ایچون ایچلرندن یاندیلر. زاباتولهك آلدن قایتوب آتاسندن کوب بولهکلر آلدی. آغالاری موني کورکاچ بیگرهك غارلاندیلر، نیچوکده مونی اوترمی بوندن قوطلماق بولماس دیدیلر.

اوزلرینك عادتلری بوینچه ینه بر وقت آوغه چقدیلر. بیك یراقده بر زور کول یانینه باروب قوندیلر. توتله زابا تولهك اوبقولاغاچ آنی اوترگه کیکاش قیله باشلادیلر. بعضی کولگه طاشلایق، بعضی اوترایك ده خاتقه آط تیبوب اوتردی دیورمز، دیدیلر.

آره‌لرندن برسی: یوق، آلای کوز آلدنده اوترماینز، آطی نلك دورت آیاغینه قاداق قاغینز، صونکره اول آطی ایله یوری آلماس بغلور، اوله‌ر دیدی. بولار آطنك دورت آیاغینه قاداقلر قاقدیلر.

آغالرینك بو اشندن زابا تولهكنك برده خبری یوق ایدی. توشنده بر کشی: ای اوغلوم زابا تولهك! غافل بولوب اوبقولابسك آغالرك هم بولسه‌اغلارك سینی اوترگه قصد قیلوب سینی اوترماکچی بولدیلر. آطلك نلك دورت آیاغینه

قاداقلر قاقدیلر. شونا مین سیکا بر دعاء اوکراته‌یم. قایچانده باشکه بره‌ر مشکل اش توشسه شونی اوقورسنک دیدی.

زایا تولەك اورنیدن توروب آطنی باروب قارادی. واقعا آطنی قاداقلانغان، نچار برحالده کوردی.

تگی کشی اوگراتکان دعانی اوقوب آطینک آیاغینه او-شکرەدی. آطی شونەوق توزالدی. ایرته‌ن تورغاچ ئیبه‌ه‌شلری زایا تولەکنی صنامقچی بولوب: بار، فلان کولده قوشلر باریکان قاراب کیل، دیدیلر.

زایاتولەك اورنیدن توروب آطینه منوب تگیلر ایتکان کولگه قاراب یونالدی. بو آلتمش کشی بونی کوروب حیرانده قالوب: «بونک آطی نیچوك یوری آله؟ مونده بی حکمت بار؟ ایندی بونکا هجوم قیلوب اولتره‌ای بولماس، آنه‌امز خانلقنی زایا تولەکگه بیروب قوبار» دیه‌یلر. آرالارندن برسی: «اوچ کشی بارکزده آطینک آیاغنی آلوب اوچکز اوچ یاقدن آطنی قامچلاب قووکز، آطی دولاب زایا تولەکنی آغاچقه یا که طاشقه اوروب اولترر، مونده شولای ایتوب زایاتولەکدن قوطلورسز» دیدی. بولار بو سوزنی معقول کوروب اوچ کشینی بیبردیلر، بو اوچ کشی زایا تولەك یانینه باروب آطینک بوکانینی آلوب قامچیلاب قودیلر.

بوزچه طای زایاتولەکنی آلوب اوچدی. آلتی - یدی کون برده توقطامی کیتوب سیگزنچی کون قویاش چغار وقتده زور بر کولنک یاقاسینه باروب توقتادی. بیوك طاونک باشندن زور کول آشیاولق‌کبی تیب تیگز بشونلای کورنوب یاتا ایدی. بواولوغ کول بوکونده‌گی معلوم «آصل کول»

(ر كه آچق كوك) اولادر. [illegible] بوغده [illegible] دكزلر [illegible] قبه
طرفنده‌كى [illegible] آغاج [illegible] اوشمه‌كى اونوع طودر
[illegible] طاق [illegible] ايتدلر. [illegible] اوشكار)
لك اوشنى زارلاريك لك آقى [illegible] كورمك
اولور اوشمه‌سنجه [illegible] آغاج [illegible] باشه دكزلر.
آلمه [illegible] زارلريك لك [illegible] تويه‌ك
لك قبه [illegible] هيچ [illegible].
[illegible] آصل [illegible] طاقه‌داد [illegible]؟
[illegible] در آدم [illegible] ايدى. [illegible] اسمى [illegible]
وار) ايدى. [illegible] هر م
[illegible] عشق [illegible] ايدى [illegible]
[illegible] در ايدى [illegible]
[illegible] چوق [illegible] ايدى.
زارلر [illegible] آقى [illegible] اوطه
[illegible] طاشلك [illegible] ايدى. [illegible]
باردر، [illegible] طاشى [illegible]
[illegible] اوشمه [illegible]
عال شكللى [illegible] در. [illegible]
لك [illegible] طاشى [illegible]

[illegible] اشقر دلر آچق [illegible] دكزلر [illegible]
[illegible] بر قوت بارمق [illegible]
[illegible] آقى [illegible]
[illegible] ۳۵ – [illegible]
[illegible] كومش كبى صاف، تونى كورمك [illegible] در.

سه‌کی کی طاش اوستیمه اوطروب آب آق آباقلربنی کمش
نی صاو صوغه صالدروب کوله‌گه‌سی صوزلوب کولگه
توشکان کوبچه سرداش قری توندهگی عادتی بو بیچه‌سدن
طارا [illegible] اوزن تورن [illegible] اطره ایدی .

قرا [illegible] ساچی [illegible] ایروب آیروب [illegible]
[illegible] راباینک قرعه سلام
بیردی .

[illegible]
[illegible] عمرنده [illegible] آدم [illegible]
اسمکان [illegible] ویلاس دلمای آه قیلوب ایتدی .
«[illegible] توزعلی [illegible] یوزمی سیکا کورگر
مگان بولور ایدیم» دیدی .

راب[illegible] قرعه [illegible] ایله [illegible]
[illegible] هیچ [illegible] قالمادی .
[illegible] بولسه‌ده توله‌می آلداب [illegible]
[illegible] چوقر [illegible] .

[illegible] شول شعرلی [illegible] :

شعر

[illegible] — ایمدی سیناک [illegible]
[illegible] — آی نیک [illegible]
[illegible] — توندای [illegible] اورکا
[illegible] — [illegible] شیکرادای سورنا
سوزنک آینچی صرصلو
سوزنک آینچی صرصلو

سمر قبلدق کوب کشی   هوکاسم صویدی اوچ کشی
آطم سمار اشقوب   قوم املە قارشوب
آطم یوسم دلماسمی   برلک صوونک ملمابمی
آطلقی آینجی آی صلو   یرک آیدجی صو صلو

قز زاباتولەرکە قاراب:

آطک اورک بلاس   برک صوونک بلاس
هر امرالی فیه [illegible]   زار تویهک آمای [illegible]
آطک کیلسه سراشوب   تونک تیسه قارشوب
اون صان قرعر ابلمه   صاری مرقص اوعلی سن
زاما تویه داش اوعلی   زار تولەک [illegible] اوعلی
آطک سوت چعو [illegible]   قرس چوبرکه تیاوسن
اوز ایلکدن آسراوب   تونک سرکه [illegible]
راما تولەک دای اوعلی   زاما تویهک [illegible] اوعلی

زاباتولەك قزغه.

بر دیکاندن باله آلغان   مونی صوف صویه آلغان
مونی اورن صورما آلغان   تاس اولدری صورماغان
قفات قامان شوی آلغان   آرتی مونی آصرامغان
آق سابالاق سلامی   شونه رعلی [illegible]
سینک برلان بولەسن   آطک آینجی صو صلو
صونک قزی صو صلو
سیملک بلەن بوله یدن

بر دیکاندن بله آلغان   آغری قنلی بوری آلغان
آبعی سلناق تولکی آلغان   [illegible] تولس بولسه ، بو

برتمراتمەی شوری آیعان   آق شوبقاردن بیرابن
آطـكنی آیتچی صوصلو
آطكنی آیتچی صوصلو

ور ـ ادتولەكـكە قراب:

اطوء صوراب ی دیرسن   بره صوراب ی دیرسن
بوینك بربر قنبله   توره آتماسك تولەگم
طوره آلماسسن تولەگم
بولك بربر هشلیدر   عصه بوتوب اولەرسن
مسده بوتوب الطورسن   قاتنوب كیكس تولەگم
قابنوب كیكل تولەگم

تولەك قزغه

ارمی دوقس اصراء   آق شوبقاردن بیرادن
آی‌ئق بده قراءن   دونك دمنه دریاصقن
توب آتی بدرءن   آرعابقدن دبیزادن
كوكدە ...ا ادجرءن   آق سورچەدن بیران
سینك بره سونه سن   صوعه كیدرب اولەبن

قز تولەكگه قاراب:

ای توله‌گم تولەگم   دبالدر میا‌نا توله‌گم
درمەعی ایمش بورنك   موره ... دولەگم
بوس امیاتك ایمش . رك   تولەكبرسون بی اوعلی
سوی آلده دو...   قابنوب كیتلل بای اوعلی

زاباتوله‌ك قزغه:

کمش دورولك قوش امیمك	ردها دو بیك دیزا گن
اول بوله كلك كیرا دیمای	ردی دو سبلك [illegible] له گم
دورم [illegible] دورمه [illegible]	صوعه توشب [illegible] وله‌یم
	صوغه توشب أوله‌یم

قز زاباتوله‌گه قزاب:

قوش امیلك قیس دورمك	[illegible] [illegible] دو [illegible] ام
دوبهك دیردور آ [illegible]	[illegible] [illegible] نه كلك
[illegible] اوزو دور مگار	آسدای دورو [illegible] [illegible]
أ [illegible] آی کورکر	[illegible] [illegible] دوله كم
	[illegible] [illegible] [illegible] دو [illegible] م

[illegible] دور دگمس	[illegible] دولور [illegible] [illegible]
امیدل اشمه توبه گمه	[illegible] [illegible] توله م

زاباتوله‌ك قزغه قاراب:

اون طوقر آی [illegible] [illegible]	[illegible] [illegible] دوكلكن
[illegible] كس دوب [illegible]	آ [illegible] [illegible] [illegible] ن
نون اوبه‌یمس [illegible] دولكن	ودیه تورون [illegible]
آ [illegible] مای [illegible] [illegible]	آ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] بیلك [illegible] دولای	صوعه توشوب [illegible]
آ [illegible] اینجی صوصلو	[illegible] [illegible] صوصه‌ر

أ [illegible] اون [illegible] قوناس [illegible] [illegible] آی [illegible] [illegible] [illegible]
كبی ماتور» دیلر.

قز زاباتوله‌کگه قاراب!

قوش امیلث قوس یوزوك
آلمادك سین توله‌گم
قولمده غی کمش یوزوك
آلمایموسن توله‌گم
بوله‌ك بیروب آلمادك
نیدر سینك تله‌گك
نیدر سینك تله‌گك

زاباتوله‌ك قزغه:

آبری صاقال اوسترگان
آتامدنده بیزابن
صاری مرقص خان ایلی
بارنده نده بیزاین
سنبنك برله‌ن بوله بن
صوغه توشب اوله بن

قز زابا توله‌کگه قاراب:

آبری صاقال اوسترگان
آتا ندن بیرماگن
صاری مرقص خان ایلی
بارندنده بیزماگن
یوزك آینچی توله‌گم
یوزك آینچی توله‌گم
آتنه آرعی ناغاشدن
کیله جاتور بش کشی
بلمایموسن بای اوغلی
کورمایموسن خان اوغلی،

دس زاباتوله کنی آتداب چیمکه قراندیده اوری صو غه جوموب نیندی. یکت ایله‌نوب قراسه قرصوغه چومش . قزلك ساچی آلمش قارس ایدی . شوب اورن صوزلغان دلان‌کبی قره ساچیلك داری آننی قارش صواوسنده قالغان. جمده زاباتوله‌نك بیری یوربوب قاراب - وآه هراب بولدم، صوصلو مبی آلدانقه جینکه قرانغار ایسکان، ایمدی مونده یاسمر قالغارچی صوصلو به عو آتقنده اولگانم آرتق،

دیگندن صوڭ صوصاولرنڭ ساچیمه باروب باشلادی . شول یابشقان کومچه ایکاولهب آصل کومشنڭ آستینه توشوب کیتدیلار .

بر آزدن صوڭ ایکنچی بر یرنی دیگنده باروب چقدیلر. شول یرده حسن نورغان شهرده صوصاولرنڭ آق پیاله دن سرای بار ایدی . شول سرایڭ آلدینه باروب توقطا دیلر. ربابا.تولهڭ قزلڭ سانسی قولینه بیلگ تف اینوب اورا غان ایدی. قز: حسنرسنده ایه دیب بی پادشاه دلسنده قولیدن أچقندرمادی .

موسدن صوڭ قز سو دهمنی ایتدی .

مین کرهیم صارایغه — ایزدین توشمگ حضوره‌م
سینی چقوب آلام — کوروب تورغن‌رای اوعلی
چهچکلرنی أچقندر — مین چعارنی کوروب طور
ایندی‌ارمز یرگه حضور — کوروب تورغل‌رای اوعلی

موسدن صوڭ تولهڭ قزنڭ ساچنی أچقندردی قز صارایغه کردیده بیکله‌دی . تولهڭ ایشك توبنده قالدی . یردن هیچ بر حبربوق ایدی. سرای‌نڭ دیوارلری بیاله‌دن ، باغلری گوهردن، ایدنلری مرمرطاشدن ایدی. سرایڭ یاقنده صو آمش‌نڭ یانمران یاتقان کودراوسنده نوری توسه‌دگی اوردك لر، آق قوشلر یوزوب یوری بوریلدی . سرایڭ یکنچی باعنده نوری توسه‌دگی بلعه‌لر، چیشمه‌لر، چلر داشوب مانور طاشلر آره‌سندن آغوب یاته‌لر، صو ایچنده صاری آلتن، آق کومش، کبی ماتور بالقلر اوینب یوریلر ایدی.

قز زاب یوکی موسنده قیدروب اوزندیه سرایغه کر تمکاج زایا تولهڭ ئه‌سکی توشنگی قرتقن اوره‌نکن دعا

سیقی اوقدی. شوشوق کوللر، قوری، تینه‌لر کیبه باشلاب قوشلار، باتقار، وله‌رگه باشلاغاندلار.

بوانی کورکاچده پریلر پادشاهی: باروب :– ای حرمتلو شاهمز! قزلنك سرای ایشگی توبنده بر آدمی دات اوطره، شول بکت‌ملك شرمعدن بولسه کیره‌ك اونلار، بلعه‌لر قوری باشلادیلار. اول آدمنك قاندن کیلکی، دیه‌وك اید وب بولده کیله آلغانی بیلگیسز.

پادشاه: شوندوق بربه، ای قرم! اول بکت الدن سبب کول چیتنه چعوب چه‌بك نارا عندن کوروب قلغان ده سینك آرصلانن مونده کیلگاندر، اول بنده کرسون، آنك بلی اشی بار صوراش، آنك سینك ضرری تیماس. شوندن صونك قایدن کیلگان شوردن کیمار، درت ده باروب ببروب جیبردی. صو صلو آناسینك خطی آلوب اوقوغاچ سرابنك ایشگی آچلدی. شول ساعت رارا تولهق سراغه کروب آچوندن صو صلونك چه‌چلرن طوتدی.

صوصلو: ای بکت! ایندی من سینك، سن دینك بولدق، مینم چه‌چمدن جیبر، دیدی.

موندن صونك صوصلو آناسینه خبر جیبردی

آناسی بو خبرلی اشتگاچ. بو اش ایحسارمیکان؟ اوب نورادن باراللدی، بر اوندن بارانلدق، اول بر اوستنده تورا، بر اول آسمنه صوده توره بردی.

وزیرلری – ای پادشاه! ایندی بوقرنك تدبیری آدم بالاسندر، دیگاچ. دنه قرمی راستوهلك به بدرما کچی یوسی،

سون سورملقی روزطوبار عان صوصلونی راباسوه‌لکه بیردیلر. بولار شولای تورغان وقتده بر کون صوصلو رابانو

لەککە — مەن صحراغە چقوب یوروب قیتاسم کېله، سزمونلە توزگز، مین نیز قیتورمن دیب چقوب کیتدی.

رابانولەنك [illegible] [illegible] [illegible] یوملوسی قار، باشلا دی. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] کوزگی کوردی. کورگیلە قارا [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — آ! آتالار ترکستان [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] اچون بوزمی صاری [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] یاصادی. [illegible] [illegible] [illegible] کوروب ملك ما [illegible] [illegible] ابکیس [illegible] قاراسانە [illegible] رابانولەنك [illegible] آتوب خوشی اولەن (جر) لرنی ایتدی.

[illegible] [illegible] [illegible] | [illegible] [illegible] آیاسون
[illegible] [illegible] [illegible] | [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] آدملر | اورن اوری [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] رابانولەنك [illegible] قایتا کیبوب [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — ای [illegible] [illegible] [illegible] قیتاسم [illegible] [illegible] یوروب یوروسنك؟ دیدی.

[illegible] — مین [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] طاش اوستندە اوطورب [illegible] [illegible] [illegible] یورور [illegible] توب قایتەمن — دیدی.

رابانولەنك — مەن [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؟ دیدی. [illegible] — آلار [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] آدملر، یا [illegible] بتکانلر — دیدی

زاراتولەك (كرسوب) . آلارنى مونده آلوب كيله
آلماسزمى ؟ ديدى

صوصلو — مين بو [illegible] آلار [illegible] بيگە بيرەك ؟ سين —
آحمد [illegible] بيرايم. قوشمەدە بيرامە ديلك [illegible] ، شواولەر [*]
لرنى أيتدى.

آطلك نوره [illegible] ، سيلك اردون يانعوب
اون [illegible] اسمرگه ، خادم كيلەمى [illegible] اوغلى
آطك سيلكنى [illegible] ، آزا كيلور [illegible] قايه
اون [illegible] اسارگه ، [illegible] كيلەمى [illegible] اوغلى

[illegible] رازاونەك [illegible] قرب اوغلان دعاى
اوقعان [illegible] آطى [illegible] قوشى [illegible] اسمى [illegible]
بولەك آطى [illegible] بولاب [illegible]
آطى كيشنەب [illegible] آصيلك [illegible] قودرغيبى [illegible] الله‌غه
شكر قيلارب [illegible] عمر [illegible] بلاد

[illegible] وەك [illegible] صوصاولى اور [illegible]
[illegible] — [illegible] هم ادام دن [illegible] ، [illegible] اطى
[illegible] الماسمر ، [illegible] بر [illegible]
اجى [**] [illegible] ، صوصلوبولار [illegible]
[illegible] آرده بولار [illegible] آپلى [illegible]
[illegible] طـ [illegible] .

[illegible] وەك كرك چيمده [illegible] بارون [illegible]
بورعده آجى [illegible] — آق [illegible] قرب [illegible] — اى اوغلم!

---

[*] اولەن ، جر — شعر معناسنده
[**] بالالى [illegible] معارعەده آنا [illegible] بيرگان [illegible].

بوردە قايغىرمە *) بالقان طاۋغە بار! خداى بالقان طاۋوينى
سينڭ ايچون بارآتقان، ديدى.

صوصلو، زاياتولەككە قاراب - اى جانم، طاۋباشينە منوب بتمى توروب بوردە آرطكە ايلەنوب قاراما! اگردە ايلەنوب قاراساڭ بزگە ايياروب كيلە طورغان مال طووارنى خراب ايتارسن - ديدى. تولەك آطينە منوب قوشينى قولينە قوندوروب صوصلو ايتكانچە آرطينە ايلەنوب قاراماى، طاۋغە قاراب يونەلدى.

خان صوصلوغە آتسز آربالر آزرلەب، اصل دانلر تولغان صندقلر تيدەتوب قل قزلرى بلەن برگە تولەكنڭ آرتندن جيبردى. صوصلونڭ آرتندن صوىلقىلرن قودردى. قل كنيزەكلر قچقرشوب، يلقيلر كشنەشوب ئللەنيندى طاۋشلر چقارەلر ايدى. تولەك آصل كولدن اويدرەك باشى *) ديكان يرگە يتكانچە آرطينە ايلەنوب قاراماادى. بالقان طاۋغە يتار چاقدە كونكلينە قورقونوشوب، طاوش چققان ياققە ايلەنوب قاراسە تچقان صرتلى، قولايلقى بلەن آصلر كول نرلە اويدرەك آردىن تولغان، اصل كول‌نى هەمان چقوب يتەكانلر برسينڭ صرتينە برسى باشن صالوب چغولرىنى كوردى. زايا تولەك ايلەنوب

---

*) بالقان طاۋوى اصل كولدن ١٥-٢٠ چاقرم برافقدەدر. همە چيشمە استانسەسندن ٢٠ چاقرم قدرى بردە بالقان ديكان كچكنەرەك ماتور بر طاۋ بار. بالقان شبە جزيرەسندەگى بالقان طاولرى برلان برابرسنەگى طاۋلرنڭ مونەدە بولوى بولارغە تركلر طرفندن اسم بيرلگانلكنى آڭلاتەدر.

*) اويدرك - بلقە اسمىدر. مشهور اويدرك كوبى شول بلقەغە نسبت بيرلگان.

Национальная библиотека
имени Ахмет-Заки Валиди

ٰ‌ا راغانده قورقشوب آصل کولگه کیرنی جومدیلر. قالغانلری بیك آز قالدی. اگر ده زایانولهك آرطینه أیلانوب قاراماسه شول تو-لی بلقیلر بلهن بر یوزی طولار ایدی. موقابو وقتقه چاقلی سرمهسن *) دم دیم بویی باشقردلری چهبن اوتکرماالرنی صوصلونك آرطدن یقان صوبلقی سی دیلر. قالغان مالاری بلهن بالقان طاوی باروب عمر ایته باشلادیلر. اول وقتلرده بالقان طاوونده تورلی جانوار یعنی قر کیبك‌لری بار ایدی. زایانولهك اوینغه اوسطا لغانغه کوره تورلی کویلر جرلی، اوینی، موندهغی جانوارلرنی کوروب بو اولهن‌لرنی ایته ایدی.

آبری قوبرق بلطان کوز — قاچقری کوب بالقان طاو
قسقه قوبرق شدم قولاق — قویانی کوب بالقان طاو
مایلاب صالغان قاشداي — بلانی کوب بالقان طاو
آلیان طولیان آطلاغان — آیدوی کوب بالقان طاو
قز بالاداي بیزهنگان — تولکی سی کوب بالقان طاو
اوبا یاصار بری کوب — قوشلری کوب بالقان طاو

بر آز وقتلر تورغاچ صونك قزی، صوصلو وزینك یربلی، آتا آناسنی صاغنه باشلاغاچ زایانولهك آنك کونکلنی تابار ایچون توبهنده‌گی جرلرنی ایتدی

اوك یاغمدن تره‌رگه — بالقان طاووم بار مینم
صول یاغمدن تره‌رگه — صوصلووم بار مینم
بارده الله قدرتی — شکر کیرهك صوصلر
شکر کیرهك صوصلو.

---

*) سرمهسن، دیم مشهور صولر. سرمهسن، دیم بویی نظره سینك گوزاللیگی بلهن مشهوردر. اوفا یانندهغی تیدر کربر یاننده آق ایدلگه کیلوب قوشله.

چابق باشی بوبر طاو — ایمل باشی ایرمه‌ل طاو
آندان بو بیرك بالقان طاو — شکر کیره‌ك صو صلو
شکر کیره‌ك صو صلو

تخت بخت یارا تقان — بالقان طاووم بارمینم
شکر کیره‌ك صو صلو — شکر کیره‌ك صو صلو

مونین صوك زابا تولەك شول تیره‌گه مشهور بولدی. چدار باروب پادشاهغه: ـ بوکون ده کیاووك مشهور بولغان، بالقان طاو رنده شاه‌لق ایده دیب بلر.

پادشاه کیاوونی تونافقه چاقردی. تولەك نی جن‌لر کیلوب آلوب قایتدیلر. آنده بارغاچ آکا اوبن چوبنارغه قوشدیلر. تولەك باباسی جن پادشاه سینه قا[illegible] قاراب:

اوك باغمدن تره[illegible] — [illegible]طاووم بوق منم
صول باغمدن [illegible] — [illegible]طووم بوق منم ـ دیدی

پادشاه‌منل[illegible] [illegible]، صوصلوبله‌ن بالقان طاوینی مونده آلوب کیلسنر دیمـ[illegible] [illegible]باروب صوصلونی آلوب کیلدیلر. ایکنچی رەت باروب بالقان طاووینی تابا آلماغاچ ایکنچی بر طاونی بالقان طاوغه اوخشاتوب پادشاه هم تولەك‌بابیده آلوب کیلدیلر. زاباتولەك بوطاونك بالقان طاووی توگل ایـکانینی آکلاتوب شو سوزلرینی ایتدی..

طاونی طاوغه اوخشاتوب — تیمر بـله‌ن قرشاتوب
آلوب کیلـه چاطرلر — منـم طاووم بو توگـل
صولاب قاتقان قازقدای — صوده یورگان بالقدای
کیوگی کوب بالقان طاو — بالقان طاووم بو توگل
بالقان طاووم بو توگل

بالقان طاونك بیوگی — باشنده اوینار کیرگی

بالقان طاوو، بو توگل — بالقان طاووم بو توگل
تز بالادای سویلہ شکان — توایکیس کوب بالقان طاو
بالقان طاووم بو توگل — بالقان طاووم بو توگل
مابلاب ماتعان قاتقدای — جلاتی کوب بالقان طاو
بالقان طاووم بو توگل — بالقان طاووم بو توگل
شش آباغلی شش مرگلی — بولانی کوب بالقان طاو
بالقان طاووم بو توگل — بالقان طاووم بو توگل
آلبان طولبان آطلاغان — آیووی کوب بالقان طاو
بالقان طاووم بو توگل — بالقان طاووم بو توگل
طاونی طالقوا[illegible]اتوب — تیمر برلہ ن تورشاتوب
آلوب مرتبه [illegible] ده — بالقان طاووم بو توگل
دیب ایتدی ده آو[illegible] [illegible]ادی .

بادشاه موتی کورگاچ [illegible] آی صلوتی بو ایسمده
بقارتدی . آلار کیری [illegible] روب
کوب یللر عمر ایتدیلر . اك آخر[illegible] بو [illegible]
زاباغولك بلہ ن صوصلوتی تیرلوی شونده در . زابا
قولوك اونی آجلی ترکستاندن کیتکاچ کیری آنده اوراب قایته
آلمادی . صوصلوتی عاشق بولو سببندن آجلی تیره سنده
بالقان طاوونده یوروب عمرینی اوتکاردی . اك آخرده
بالقان طاووی اوستنده وفات بولوب شونده

کوملدی .

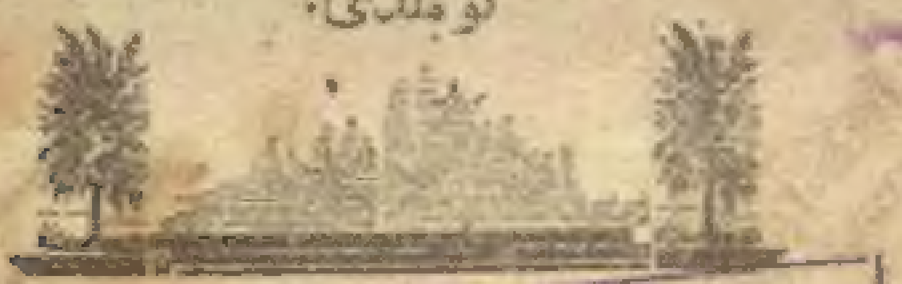

Национальная библиотека
имени Ахмет-Заки Валиди